

Alliance *for*
Shared Values

Hizmet Katılımcıları için İletişim ve Sosyal Medya Etiği Rehberi

Hizmet Katılımcıları İçin İletişim ve Sosyal Medya Etiği Rehberi

Düşünceyi ifade özgürlüğü, her insanın insanlığından kaynaklanan ve Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinde[1] yer alan temel bir hakkıdır. Sosyal medya platformlarının bireylere kendi iletişim kanallarını oluşturma imkânı sunması, ifade özgürlüğünün icrası açısından önemli bir fırsat sağlarken aynı zamanda ciddi bir sorumluluğu da beraberinde getirir.

İnsan izzetine saygı, ahlaki hareket ve barışçı/müşbet yaklaşım evrensel insani değerler olduğu gibi Hizmet hareketinin de temel değerlerindendir [2]. Bu değerler, özellikle kamusal alanda sözlerimizi özenle seçmemizi ve dijital iletişim platformlarını bilinçli olarak kullanmamızı gerektirir. Sorumluluk bilinciyle, insan onuruna saygı çerçevesinde, hakikate sadakatle ve saygılı bir dil ile kurulan her türlü iletişim Hizmet ruhunu yansıtır.

Aşağıdaki ilkeler, Hizmet Hareketi katılımcılarına bu alanda rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Genel İletişim İlkeleri

1. Doğruluk ve Doğru İçerik

Doğruluk temel bir ahlaki değerdir. Doğrulanmamış veya yanlış bilgiyi yaymak güveni zedeler ve başkalarına zarar verebilir. Doğruluk, ilişkileri korur ve toplumda güveni artırır.

Paylaşımlarda doğruluğu gözetmek; yanıltıcı ifadelerden kaçınmak, sunulan bilgi ve iddiaları güvenilir kaynaklarla desteklemek ve mümkün olduğunca farklı kaynaklarla çapraz kontrol etmek gereklidir. Yanlış bilgi ve dezenformasyonun yayılmasını önlemek için her bilginin paylaşılmadan önce kaynağı kontrol edilmeli ve doğruluğu teyit edilmelidir. Teyit edilmemiş bilgiler söz konusu olduğunda ihtiyatlı bir dil kullanılmalı; zarar ihtimali varsa bu tür içerikler paylaşılmamalıdır.

2. Saygılı, Nezaketli Bir Dil ve Üslup

İnsana saygı, Hizmet'in temel değerlerindendir. Bu nedenle iletişimde saygılı ve nezaketli bir dil kullanmak esastır. İnsanların fikir ve davranışları eleştirilebilir; ancak bu eleştiriler, insan onuruna saygıyı zedelemeyecek şekilde yapılmalıdır.

Mümkün olduğunca kişiler yerine fikir ve davranışlar eleştirilmeli; yüz yüze iletişimde gösterilen üslup ve hassasiyet, sosyal medyada da korunmalıdır.

3. Masumiyet Prensibine Göre Hareket

Masumiyet ilkesi gereğince, hakkında herhangi bir iddia bulunan kişinin, aksi ispat edilinceye kadar masum olduğu kabul edilmelidir. Hukuki ya da ahlaki ihlal iddiaları içeren paylaşımlar yapılırken bu ilkeye uygun ve sorumluluk sahibi bir yaklaşım benimsenmelidir.

4. Özel Hayatın Mahremiyetine Saygılı Olmak

Paylaşımlarda özel hayatın mahremiyetine saygılı olunmalı ve bunu ihlal edecek paylaşımlardan kaçınılmalıdır.

5. Hataları Kabullemek ve Düzeltmek

Yanlış olduğu açıkça ortaya çıkan paylaşımlar için hatayı kabul etmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak ahlaki bir sorumluluktur.

6. İletişimde Şeffaflık

Sosyal medya hesaplarında kimlik ve hangi sıfatla konuşulduğu konusunda şeffaf olunmalıdır. Bir grup adına veya kurumsal kimlikle paylaşım yapılmıyorsa, görüşlerin bireysel olduğu açıkça belirtilmeli ve böylece bir grubu veya kurumu temsil ediyormuş izlenimi oluşmasının önüne geçilmelidir.

7. Empati Kurmak

Kendi hakkımızda kullanılmasını istemediğimiz dil ve üslubun başkalarını da rahatsız edebileceği bilinciyle hareket edilmelidir.

8. Müsbet İçerikleri Desteklemek

Sosyal medya etkileşimlerinin içeriklerin yayılmasına katkı sağladığı unutulmamalıdır. Bu nedenle müsbet içeriklerle etkileşime girilmeli ve bu içerikler yaygınlaştırılmalı; menfi içeriklerin yayılmasına katkı sağlayacak etkileşimlerden kaçınılmalıdır.

Kaçınılması Gerekenler

1. Gerçeğe Aykırı Beyan ve Abartmadan Kaçınmak

Doğruluk temel bir ahlaki değer olduğu gibi gerçeğe aykırı beyan da ahlaken yanlıştır. Abartma da bir tür yalandır.

2. Teyit Edilmemiş Bilgileri Paylaşmamak

Doğrulanmamış veya hak ihlali içeren içerikleri paylaşmak telafisi mümkün olmayan zararlara yol açabilir. Kişisel profillerde yer alan “Beğendiğim veya paylaştığım içerikler görüşümü yansıtmaz” gibi ifadeler, hukuki ve etik sorumluluğu ortadan kaldırmaz. Yanlış veya zararlı içeriklerin yayılmasına katkıda bulunmak, bu zarara ortak olmak anlamına gelir.

3. Dedikodu, Gıybet, İftira ve Hakaretten Kaçınmak

Dijital ortamlarda yüz yüze iletişimin olmaması, saygılı dil kullanımını daha da önemli hale getirir. Dedikodu, gıybet, iftira ve karakter saldırıları insan onuruna saygı ilkesine aykırıdır. Kişiler yerine fikirler ve davranışlara odaklanmak; objektif, ölçülü ve saygılı bir dil kullanmak iletişimin kalitesini artırır, onuru ve güvenilirliği korur. Saygılı/nezaketli bir dil, tartışmaların büyümesini, gerginliklerin düşmanlığa dönüşmesini önler ve iletişimi medeni kılar.

4. Ötekileştirici Dil, Nefret Söylemi ve Şiddet Çağrısından Kaçınmak

Ötekileştirici dil ve nefret söylemi toplumsal kutuplaşmaları artırır. Din, inanç, etnik köken, cinsiyet veya benzeri kimlikler üzerinden ayrımcılık yapmak, küçümsemek, aşağılamak Hizmet'in temel değerleriyle bağdaşmaz. Şiddet çağrısı ise ahlaken, hukuken ve Hizmetin barışçı ve müsbet hareket değerleri açısından kabul edilemez.

5. Kaba ve Laubali Üsluptan Kaçınmak

İnsan onuruna saygı, iletişimde nezaketli ve ölçülü bir dil kullanılmasını gerektirir.

6. Çatışmayı ve Kavgayı Körükleyici Dil Kullanmamak

Medya ve sosyal medyada sorumluluk bilinciyle yapılmayan yorumlar, ortaya atılan iddialar ve bilgiler kişiler ve gruplar arasındaki ilişkileri germe, var olan çatışmaları arttırma ve kavgalara dönüştürme potansiyeline sahiptir. Çatışma ve kavgaları tetikleyici veya körükleyici bir dil sorumluluk bilinciyle bağdaştırılmaz.

7. Olumsuz, Negatif, Aşağılayıcı Dil Kullananlara Karşılık Vermemek

Bazı kişilerin hakaret içeren, tahrik edici, aşağılayıcı ifadeler kullanması onlara aynı şekilde cevap vermeyi meşru kılmaz. Bu tür durumlarda soğukkanlı ve ölçülü bir yaklaşım benimsenmelidir.

8. Menfi İçeriklerin Yayılmasına Katkı Sağlamamak

Olumsuz içeriklerle etkileşime girmek veya bu içerikleri paylaşmak, onların daha geniş kitlelere ulaşmasına neden olacağı için bu tür içeriklerin yayılmasına katkı sağlayacak davranışlardan kaçınılmalıdır.

Referanslar

[1] Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi:

https://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf

[2] Hizmet Hareketinin Temel Değerleri Deklarasyonu: <https://afsv.org/hizmetcorevalues/>

[3] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi:

https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG

[4] Basın Etik Kuralları Örnekleri: <https://accountablejournalism.org/ethics-codes/international>